

Lasten maailma ja ratamestaritaitojen kehittäminen

*Suomen
Suunnistusliitto*

Lasten ratojen laatiminen koulutus, osa **1/4**

Lasten ja nuorten ratojen laatiminen koulutus 3h

Osa 1 Lasten maailma ja ratamestaritaitojen kehittäminen

- Lasten suunnistuksen ja kilpailemisen maailma
- Tie lasten ratojen ratamestariksi

Osa 2 Suunnistusratoja lapsille ja nuorille

- Suunnistustehtävät eri ikäluokille
- Käytännön esimerkkejä

Osa 3 Lasten radat - tekniset asiat

- Kartan tiedot, mittakaava, arkkikoko, rastinmääritteet
- RR- ja TR-ratojen nostoja
- Rastipukki, viitoitus

Osa 4 Kilpailun järjestelyt

- Hyvä lasten kilpailutapahtuma
- Sarjat
- Toimitsijatehtävät
- Kilpailun ratamestarityön vaiheet

Ennakkotehtävät

1. Tutustu koulutusmateriaalin diasarjaan 1

”Lasten maailma ja ratamestaritaitojen kehittäminen”

Pohdi etukäteen, mitä asioita tulee huomioida lasten kilpailutapahtumaa suunnitellessa ja toteuttaessa.

2. Laadi harjoitus- tai kilpailurata valitsemallesi lasten sarjalle, ikäryhmälle tai taitotasolle.

Voit käyttää karttapohjana oman seuran karttaa tai Suunnistusliiton jakamaa karttapohjaa, joka lähetetään koulutukseen osallistuville. Ratasuunnitelmaa tarkastellaan ja kehitetään koulutuksen aikana.

Ratasuunnitteluun voit käyttää esim. OCAD-ohjelmaa tai maksutonta Purple Pen-ohjelmaa: [Purple Pen \(purple-pen.org\)](http://purple-pen.org)

Sisältö osa 1

- Lasten suunnistuksen ja kilpailemisen maailma
- Tie lasten ratojen ratamestariksi

Aloitteleville suunnistajille ratoja tekevä ratamestari on avainasemassa ja paljon vartijana. Ratamestarin haasteena on suunnitella osallistujille sopivat suunnistustehtävät.

Ratamestarin työn laatu on todellisessa puntarissa silloin kun suunnistusta kokeilemaan tullut aloittelija tekee ratkaisunsa, jatkaako hän harrastusta rastien parissa.

Hyvän lasten ja nuorten suunnistustapahtuman tunnuspiirteitä

MAASTO

KARTTA

ERILAISET
OSALLISTUMIS-
MAHDOLLISUUDET

TOIMINTA JA TUKI
LÄHTÖ
MAALI

→ [Hyvän lasten ja nuorten kilpailun tunnuspiirteet | \(suunnistusliitto.fi\)](https://suunnistusliitto.fi)

→ [Lasten suunnistusharjoituksen suunnittelun lähtökohdat – Ohjaajan opas \(sslkoulutus.fi\)](https://sslkoulutus.fi)

Ratojen laadinnan perusajatuksia

- Tarjoa sellaisia suunnistustehtäviä, joihin kyseisen sarjan osallistujilla on **taitoja!**
- Rata tarjoaa **oppimisen mahdollisuuksia** ja herättää **halun oppia uutta**.
- Onnistuneesti laaditut suunnistustehtävät luovat **positiivisen** tunteen suunnistajalle.

- Lasten suunnistukseen sopivan maaston perusedellytys on **turvallisuus**, jota tuo alueen luonnollinen rajautuminen asutukseen, peltoihin tai teihin.
 - Maaston mahdolliset vaaratekijät on harjoituksia tai kilpailuja laadittaessa vältettävä järkevällä suunnittelulla.

- Ratoja laadittaessa on tärkeää huomioida **näkyvyys** maastossa lasten havainnointikorkeudella sekä **kulkukelpoisuus** lapsen näkökulmasta.

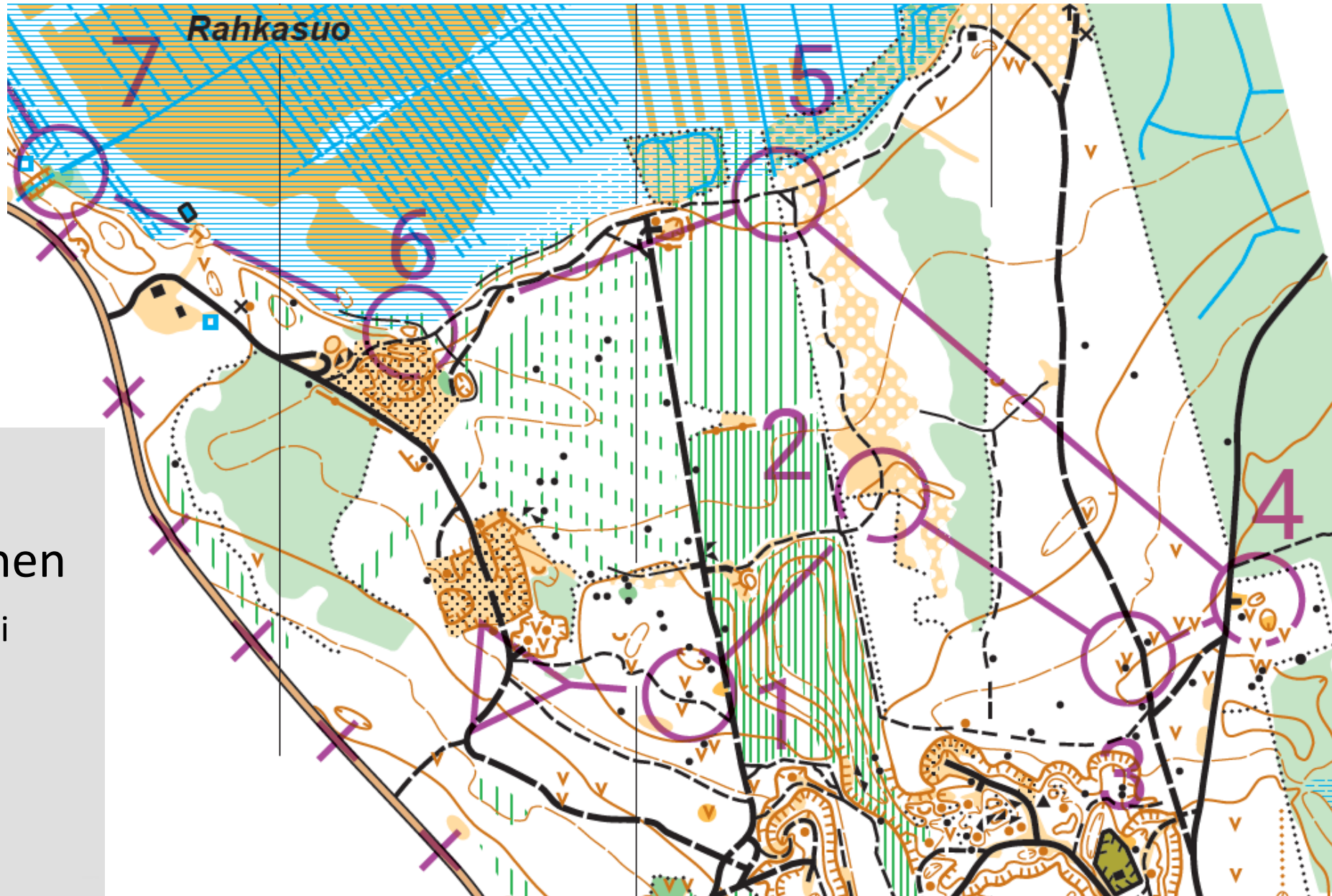
*Katsele maastoa
kyykkykorkeudelta!*

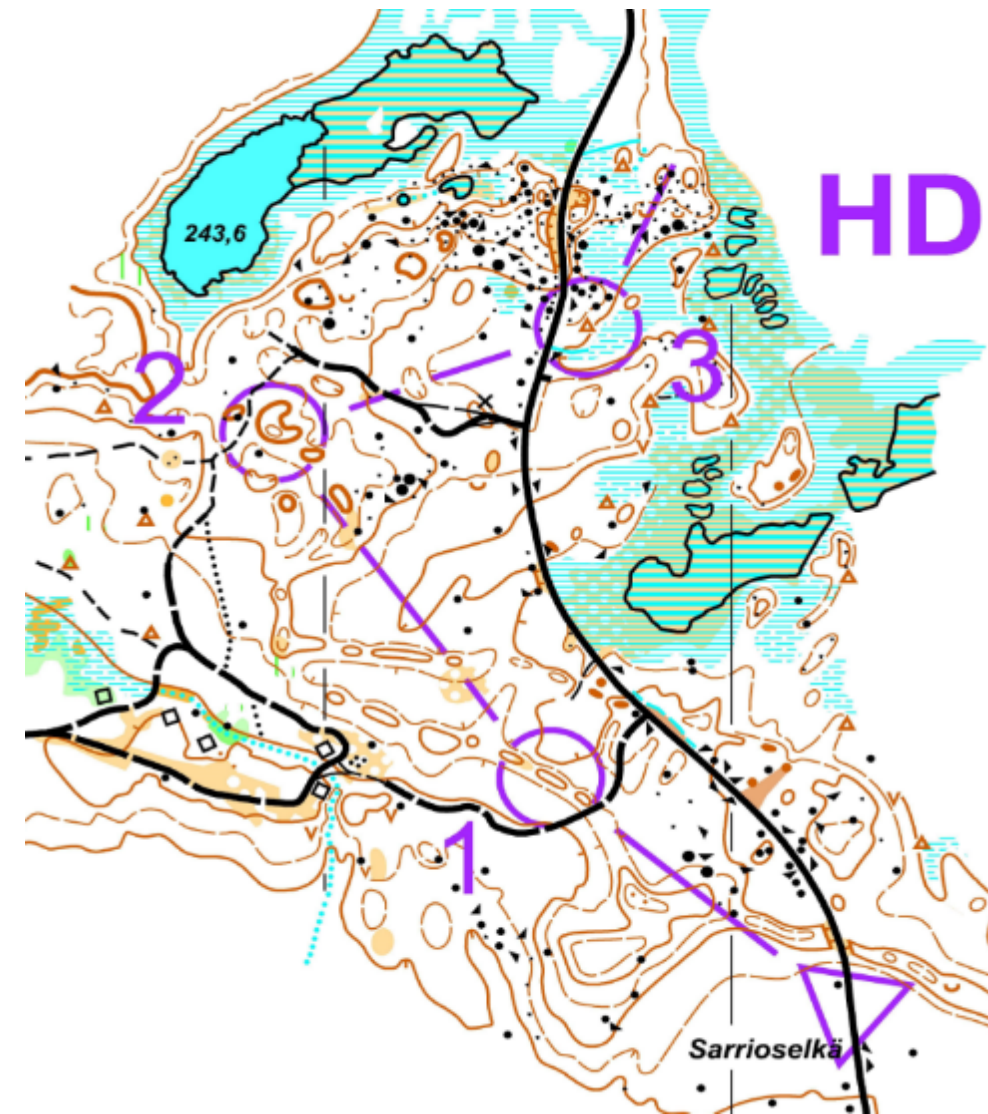

- Lapselle luettava kartta ei sisällä liikaa pieniä yksityiskohtia, eikä korkeuseroja.
- Polkuja ja kulku-uria on hyvä olla, mutta liian tiheä ja risteilevä polkuverkosto on lapselle haastava, sillä hänellä on rajoittunut kyky havainnoida kauas ja etsiä kartalta muita etenemistä tukevia kartanlukukohteita.
- Kartan päivityksen ensisijaisia kohteita ovat rakenteet, kulkuväylät ja kasvillisuus.

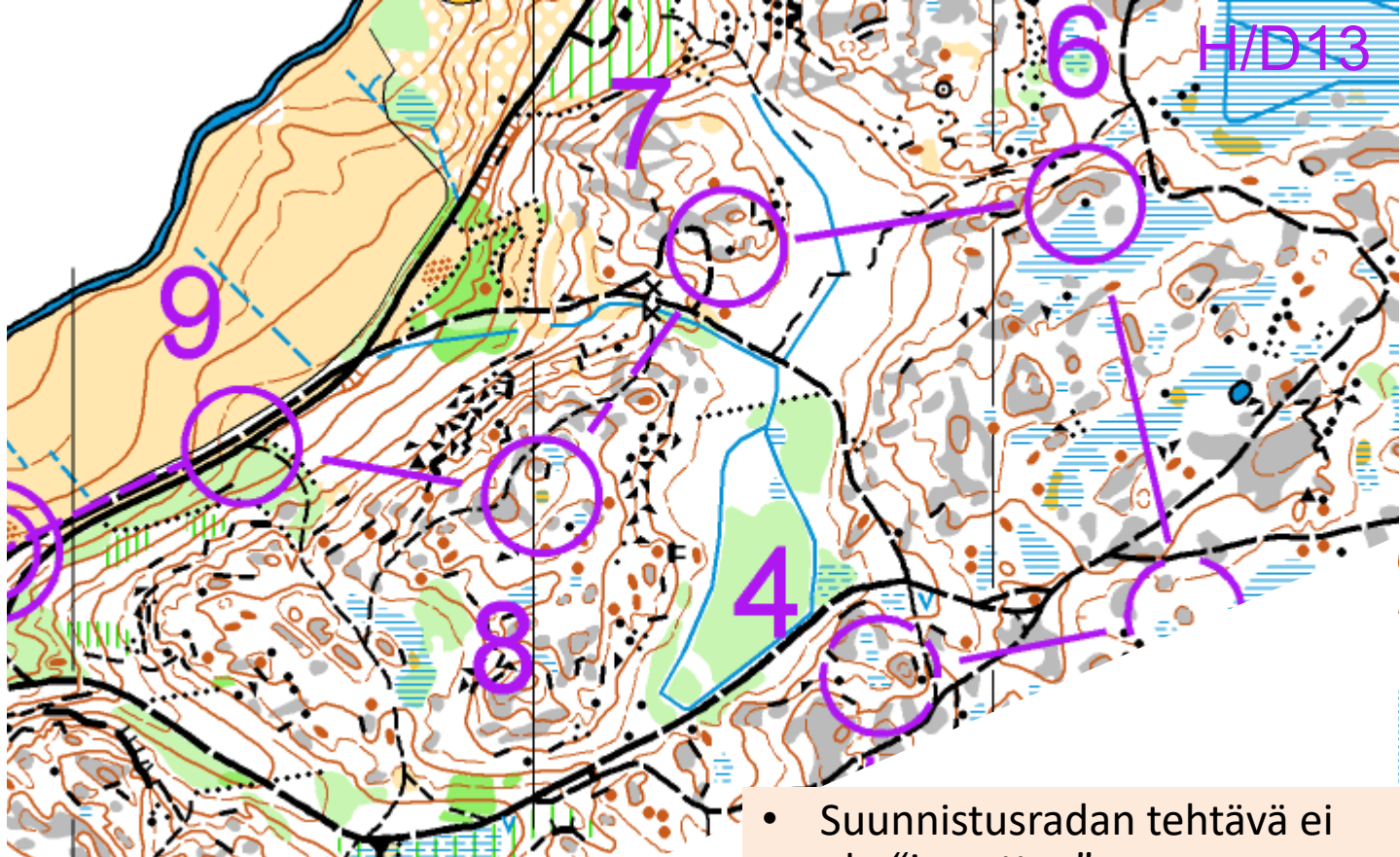

- Lasten suunnistuksen erityispiirteisiin kuuluu ratojen **opetuksellinen tarkoitus**, esimerkiksi pyrkimys monipuolisiin rastipisteisiin ja monipuolisiin, mutta turvallisiin suunnistustehtäviin.

HD13

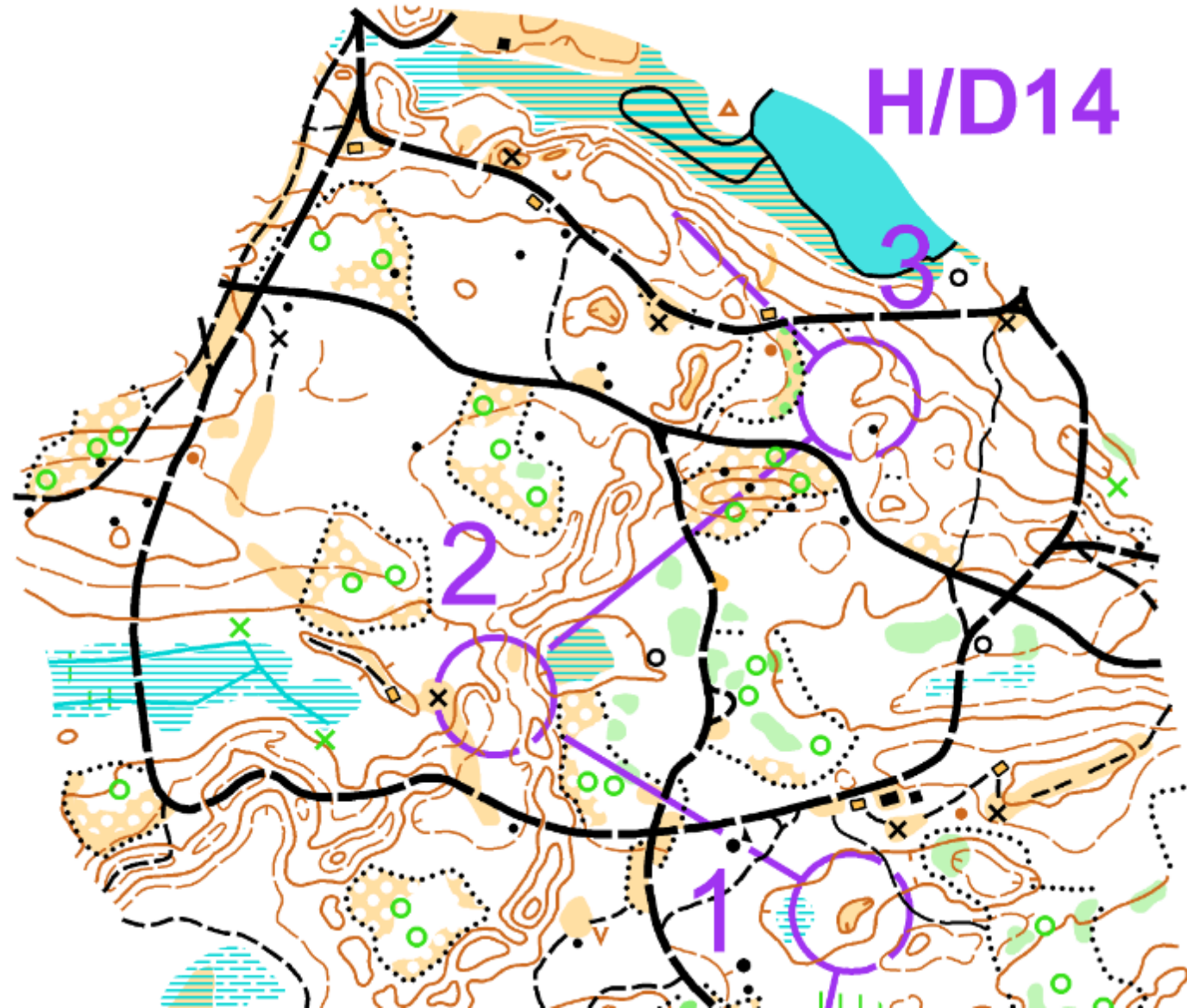

- Hyvä suunnistusrata "osoittaa" hyviä reitinvalintoja, joita riittävän taitava suunnistaja osaa käyttää.
- Suunnistaja, joka ei vielä ole niin taitava, voi käyttää tarjolla olevia kiertäviä ja varmoja reitinvalintoja.

- Suunnistusradan tehtävä ei ole "jarruttaa" etenemisvauhti minimiin. Hyvä suunnistusrata tarjoaa osaavalle suunnistajalle vauhdikkaan kokemuksen ja tarjoaa epävarmemmallekin suunnistajalle vauhdikkaita osuuksia.

- Hyvällä suunnistusradalla on **oivalluksia** tarjoavia elementtejä, jotka ovat tueksi suunnistustaidon oppimisessa.
- Suunnistusrata voi esimerkiksi antaa oivalluksen, miten voi käyttää maastonmuotoja johdattelevana reittinä tai pysäyttäjänä rastin takana.

Eritasoisia ratoja samassa kilpailussa

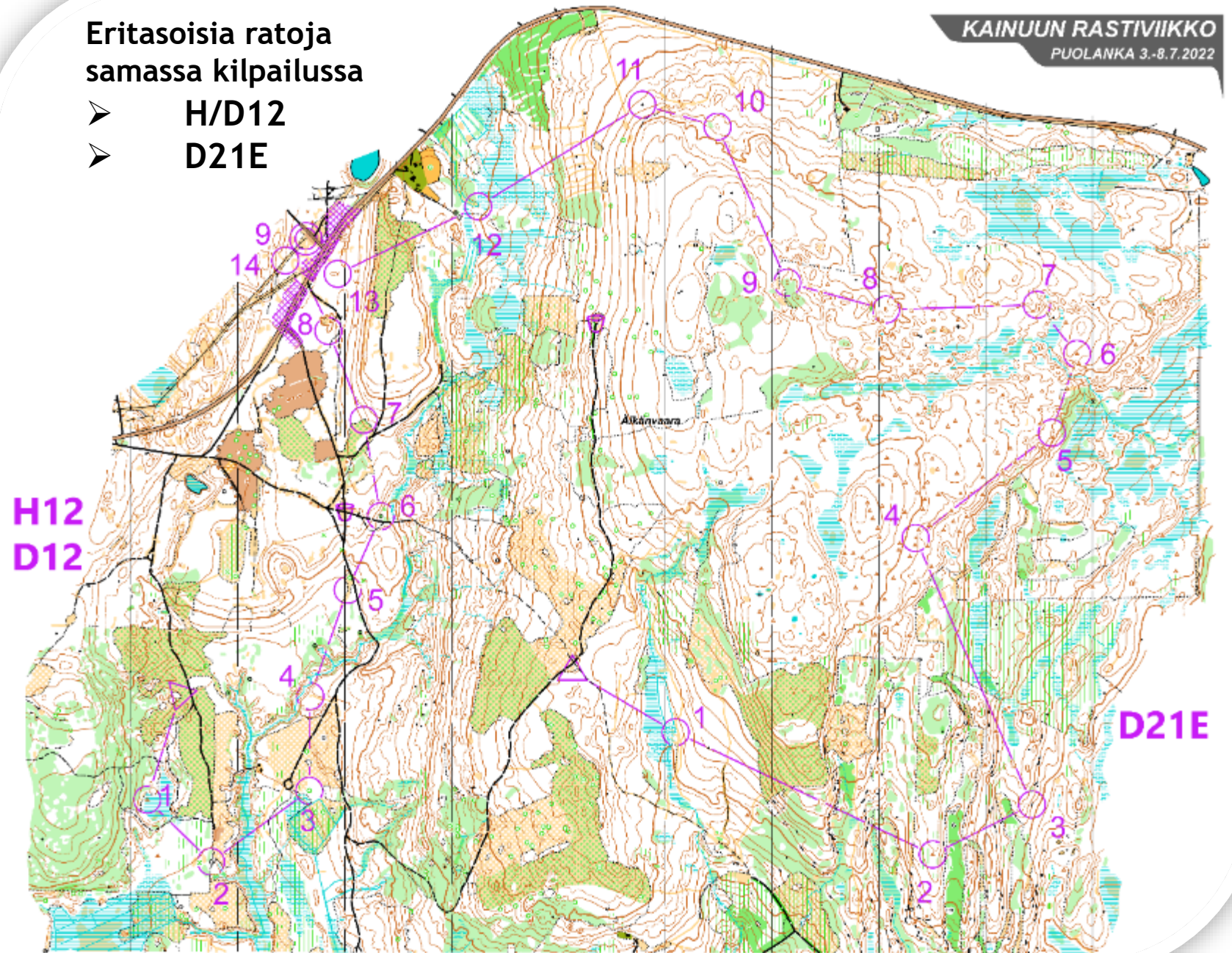
- H/D12
- D21E

Huom!

Lasten radoille ei aina ole tarjolla
ihanneolosuhteita.

Lasten radoista vastaavien
ammattitaito nouseekin
tavattoman tärkeään rooliin, kun
suunnitellaan kansallisen
kilpailun ratoja ja toimintoja.

Perusratkaisuina on
varmistettava
kilpailukeskuksen ja
lähtöjen sijainti niin, että
lasten radoille saadaan sopivin
mahdollinen maaston osa.

Mistä saa tietoa lasten osaamistasosta eri ikäryhmissä?

- Vieraile lasten harjoituksissa. Haastattele lapsia ja heidän ohjaajiaan tai tarkkaile maastossa.
- Pyydä saada vieraila maastossa jonkun kilpailun aikana. Havainnoi kilpailijoiden toimintaa maastossa.
- Tutki GPS-palveluista eri ikäryhmien ratoihin piirrettyjä reittejä.
- Käytä kokenutta ratamestaria sparraajana.
- Kysele nuorilta, heillä lasten radat ovat tuoreessa muistissa.
- Tutustu Ohjaajan opas
→ suunnistajan polku

Ennakkotehtävän purkua

- a) Tarkastele laatimaasi rataa ja käy läpi tarkistuslista.
- b) Käykää läpi huomioita pienryhmässä.

- Onko maasto ja rata laadittu turvalliseksi? Onko vaaratekijät huomioitu?
- Rajautuuko alue pysäyttäviin kohteisiin?
- Onko maaston kulkukelpoisuus ja näkyväisyys hyvä?
- Tarkastelinko näkyvyyttä lapsen havaintokorkeudelta?
- Onko kartta lapselle sopiva, selkeälukuinen ja sisältää sopivasti johdattelevia kohteita?
- Onko kartta ajantasainen?
- Vastaako suunnistustehtävät jokaisella rastivälillä ikäluokittaisia ohjeita?
- Ovatko rastipisteet monipuolisia?
- Tarjoaako rata oppimisen ja oivalluksien mahdollisuuksia?
- Sisältävätkö rastivälit eritasoisia reitinvalintamahdollisuuksia?

Tie lasten ratojen ratamestariksi

- ✓ Hakeudu koulutukseen ja opettele ratojen tekemistä käytännössä.
 - ✓ Koulutuskalenteri suunnistusliitto.fi/koulutus
- ✓ Lasten ja nuorten ratojen laatiminen -koulutus täydentää lasten ratojen laadinnan osaamista.

Suunnistusliiton ratamestarikoulutukset

Lasten ja nuorten
ratojen laatiminen
koulutus

Ratamestarikurssi

on koulutuksen ensimmäinen vaihe. Se antaa aloitteleville ratamestareille pätevyyden seuratason kilpailujen ja esim. iltarastien rtm –työhön.

Ratamestarikoulu

on alueen toimeenpanema koulutusjärjestelmän toinen vaihe. Antaa pätevyyden ja oikeudet laatia ratoja am – kilpailuihin ja kansallisiin kilpailuihin sekä toimia arvokilpailujen rtm –ryhmässä.

Ratamestariseminaari

on järjestelmän ylin vaihe. Antaa pätevyyden toimia arvokilpailujen ratamestarina ja valvojana, kansallisen kilpailun valvojana sekä rtm – koulujen ja -seminaarien kouluttajana.

Ohjeet

<https://www.suunnistusliitto.fi/kilpailu/kilpailujen-jarjestaminen/lasten-ja-nuorten-kilpailut/>

Ratamestarikirja

Suunnistusliiton Ratamestarikirjassa on ohjeet ratamestarin toiminnoista. Ratamestarin yleisiä ohjeita ei käsitellä tällä kurssilla.

[sslkoulutus.fi/ratamestarikirja/](https://www.suunnistusliitto.fi/koulutus/ratamestarikirja/)

Huom!

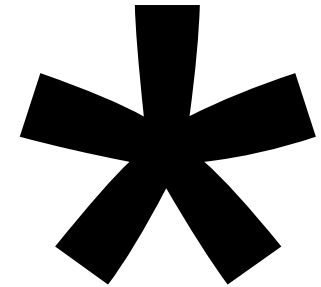
Hae ohjeet Suunnistusliiton sivujen kautta. Muitakin ohjeistuksia löytyy netistä, mutta ne saattavat olla virheellisiä.

Kilpailun tähtimerkintä * IRMA:ssa

- Irma-palvelussa lisätään tähtimerkintä niille kilpailuille, joissa lasten ratojen ratamestari on käynyt Lasten ja nuorten ratojen laatiminen -koulutuksen vuonna 2019-2023.
- Kilpailujen johtajia pyydetään ilmoittamaan lasten ratojen ratamestarin kouluttautumisesta sähköpostitse: timo.saarinen@suunnistusliitto.fi
- Tähtimerkintä kertoo osallistujille kilpailun järjestäjän paneutumisesta lasten ratojen laatimiseen.

16.05.2022	Päijät-Hämeen Kompassi-cup 1. osakilpailu (lähikilpailu)	Lahden Suunnistajat-37	25923	S	Tulokset
16.05.2022	Pohjois-Pohjanmaan Kompassi-cup 1. osakilpailu (lähikilpailu)	SK Pohjantähti	25938	S	Tulokset
17.05.2022	Etelä-Savon Kompassi-cup 1. osakilpailu (lähikilpailu)	Haukivuoren Kisailijat	25925	S	Tulokset
17.05.2022	Nylands ungdomsserietävling 1	Akilles OK	25969	S	
17.05.2022	*Varsinais-Suomen Kompassi-cup 2. osakilpailu (lähikilpailu)	Angelniemen Ankkuri	25983	S	Tulokset
19.05.2022	Kainuun Kompassi-cup, 1. osakilpailu	Suomussalmen Rasti	25928	S	Tulokset

Kartoituskoulutus ja ratasuunnitteluohjelmien käyttökoulutukset

Suunnistusliitto tarjoaa lähi- ja etäkoulutuksina koulutusta karttojen valmistamiseen sekä ratamestarin tukiohjelmien käyttöön.

Lisätiedot:

suunnistusliitto.fi/kartta/koulutus/kartoituskoulutus/

Koulutustarjonta:

suunnistusliitto.fi/koulutus/

Koulutustilaukset:

Suunnistusliiton Ocad- ja karttakouluttaja

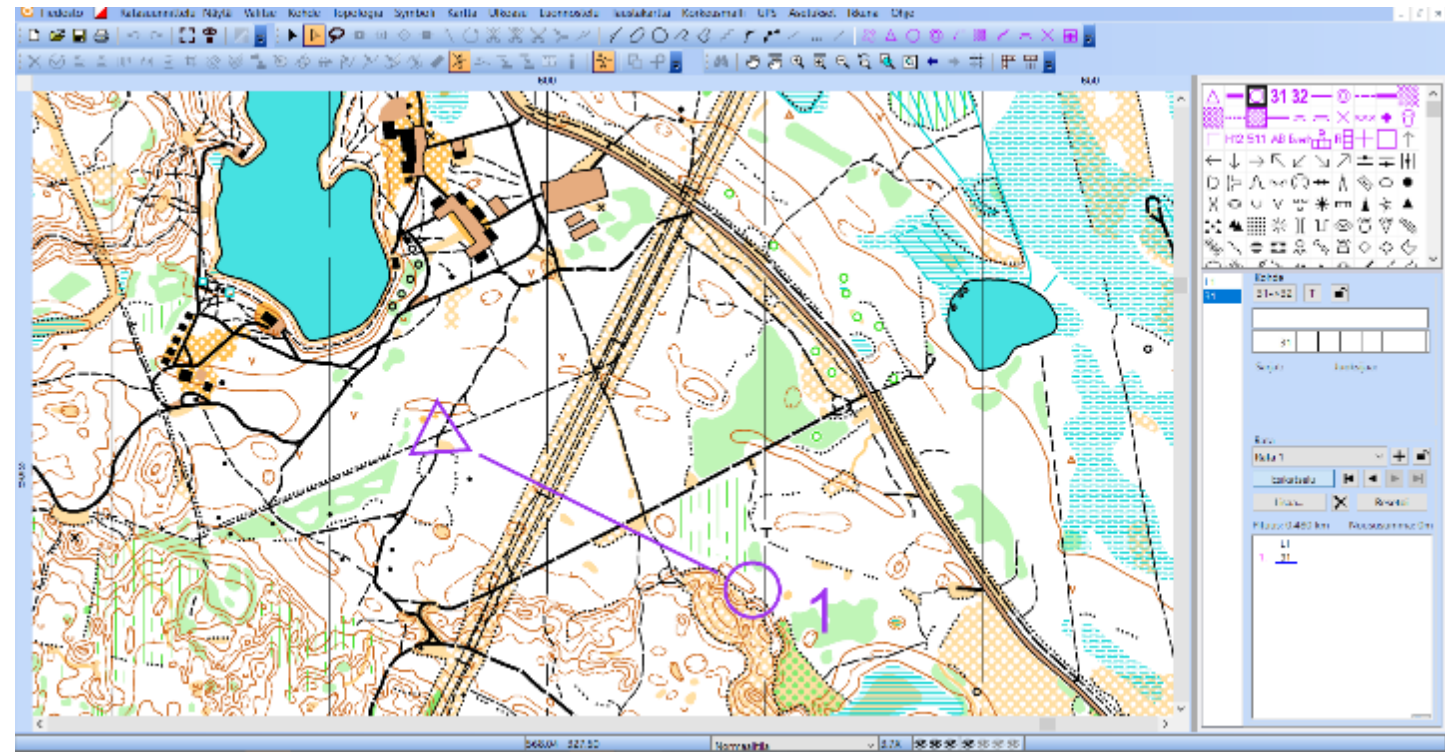
Eero-Antti Lonka

eero-antti.lonka@suunnistusliitto.fi, p. 050 3058561

Suunnistusliiton karttavastaava

Pasi Jokelainen

pasi.jokelainen@mapline.fi, p. 0400 608 184

Kiitos!

Suomen Suunnistusliitto